

36-lek vinter

s. 36 i lärarhandledningen

Natur och Miljö

NATURA 2000

1

Hitta ett naturföremål som kan rymma vatten
(du ska kunna bära lite vatten i det).
Visa läraren!

2

Vilket påstående stämmer in på er?
a) Om ni sett solen idag, plocka ett föremål som är runt.
b) Om ni inte sett solen idag, plocka ett föremål som
är kallt.

3

Hitta ett föremål som känns som fiskfjäll.
Visa läraren!

4

Hitta varsitt musikinstrument (saker att
göra ljud med) i naturen och skapa
en rytm eller melodi.

5

Ta varsitt landskapsfoto från ån. Ge fotografiet ett namn, så som bildkonstnärer gör!

6

Fotografera tre vinterståndare och berätta för läraren vad de heter!

7

Fotografera tre träddarter vid stranden och berätta vad de heter!

8

Fotografera spår av tre olika djur. Visa läraren!

9

*Vilka fiskar trivs i sötvatten?
Plocka en sten för varje art ni kommer på.*

10

*Får man fiska flodpärlmusslor?
Berätta för läraren.*

11

*Kan man fiska i er å/sjö? Är det tillåtet?
Berätta för läraren.*

12

*Vilka fåglar kan man se vid ån om vintern?
Nämnd minst tre arter!*

13

*Vad är en strömstare och var trivs den?
Berätta för läraren!*

14

*Vilka träddarter trivs i kanten av åar och sjöar?
Berätta för läraren!*

15

*På vilka sätt har människor nytta
av rena sötvattendrag (sjöar och åar)?
Berätta minst tre saker för läraren!*

16

Härma en gräsand och flyg till läraren!

17

Härma en utter och kravla till läraren!

18

*Rita ett utterspår i snön eller på marken.
Visa läraren!*

19

*Rita ett rävspår i snön eller på marken.
Visa läraren!*

20

*Rita fågelspår i snön eller på marken.
Visa läraren!*

21

Vilka tre färger är vanligast på stranden där ni befinner er? Samla ett naturföremål av varje färg! (Kom dock ihåg allemansrätten!)

22

Hoppa upp och kläng fast på varsin trädstam. Håll fast er endast genom att krama stammen. Ni får inte hålla i er/stöda er på grenar. Vem orkar hålla sig fast längst?

23

Hitta den bästa utsiktsplatsen. Klättra tillsammans upp på den!

24

Hitta det krokigaste trädet. Ta en selfie tillsammans med det!

25

Hitta på en dikt som innehåller orden strömstare, vatten och vinter.

26

Sjung en sång om vintern för er lärare.

27

Det är viktigt att tänka på säkerheten när ni rör er på isen. Vilka platser är särskilt farliga? Var kan isen vara tunnare? Fotografera minst två sådana ställen och visa läraren!

28

Alla fiskar är växelvarma, vilket betyder att de har samma temperatur som vattnet de lever i. På grund av det blir fisken slö och mindre rörlig när vattentemperaturen sjunker. Rör er som vinterfiskar (i slow-motion) tillbaka till läraren! Berätta för läraren varför ni gjorde så!

29

Den kalla vattentemperaturen under vintern får fiskarna att simma och reagera långsammare, vilket gör att de lättare blir uppätta av egenvarma rovdjur som mink, utter eller fåglar (t.ex. skrakar). Ni förvandlas till uttrar! Alla andra lag är fiskar. Ät upp tre fiskar var (genom att klappa dem på axeln)! Berätta för läraren vad ni gör och varför!

30

Under vintern när vattnet täcks av is minskar mängden syre i vattnet. Mest syre finns på platser med strömmande och öppet vatten, som t.ex. forsar. Därför söker sig fiskarna hit. En av er ska brusa som en fors, resten av er är fiskyngel som simmar runt i forsen! Berätta för läraren vad ni gör och varför!

31

Ruda heter en fisk som lever i småvatten. Dessa sjöar är ofta nästan bottenfrusna och mycket syrefattiga under vintern. Rudor gräver ner sig i bottengyttjan för att undvika att frysa ihjäl. Rudan samlar ett ämne som heter glykogen i levern under sommaren-hösten och får på vintern sin energi genom alkoholjäsning i kroppen! Lek rudor och gräv ner er själva i strandkanten! Berätta för läraren vad ni gör och varför.

32

Flodpärlmusslan övervintrar sin första vinter som små larver i laxens eller öringens gälar. På våren släpper de taget och gräver ner sig i bottenlammet. Parvis förvandlas ni till öringar och flodpärlmussellarver. Öringen ska bära tillbaka larverna till läraren. Berätta för läraren vad ni gör och varför.

33

De flesta vattenväxter bildar övervintringsknoppar eller frön till vintern. Några vattenväxter övervintrar med blad och stam, t.ex. braxengräs, notblomster och olika vattenmossor. Nedan ser ni en bild på braxengräs. Beskriv för er lärare hur de ser ut!

33

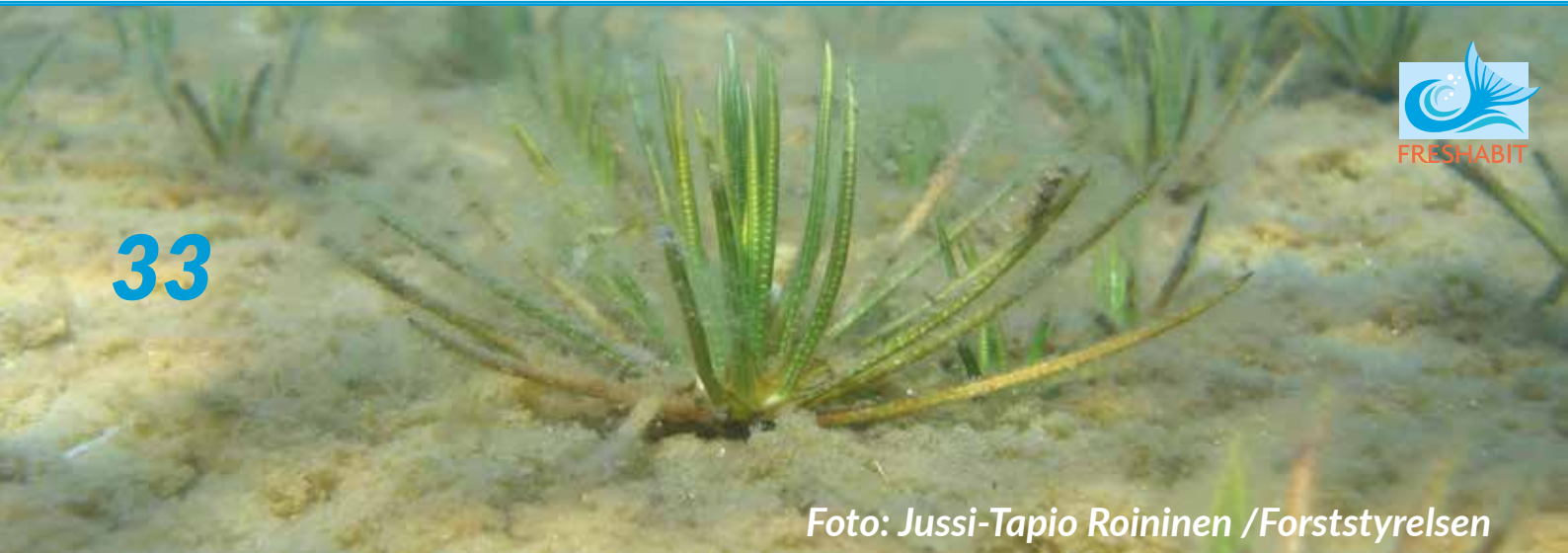

Foto: Jussi-Tapio Roininen /Forststyrelsen

34

Det är bra att det växer träd på åarnas stränder. Träd och stockar i vattnet är också viktiga. Bland annat utgör de gömställen för djur, växtplatser för många växter, och löven som ramlar i vattnet blir mat för småkryp. Trädens rötter hindrar jorden från att följa med isen eller smältvattnet om våren. Fotografera ett träd som är viktigt för er strand!

35

Snart i mål! Stanna upp en stund för att heja på de andra, t.ex. genom att göra vågen!

36

*Bra jobbat!
Gör en segergest (tecken eller segerrop!) och
gå till er lärare som ger er en ny uppgift.*

Facit 1/2

1. Hitta ett naturföremål som kan rymma vatten (du ska kunna bära lite vatten i det). Visa läraren!
2. Vilket påstående stämmer in på er? a) Om ni sett solen idag, plocka ett föremål som är runt. b) Om ni inte sett solen idag, plocka ett föremål som är kallt.
3. Hitta ett föremål som känns som fiskfjäll. Visa läraren!
4. Hitta varsitt musikinstrument (saker att göra ljud med) i naturen och skapa en rytm eller melodi.
5. Ta varsitt landskapsfoto från ån. Ge fotografiet ett namn, så som bildkonstnärer gör!
6. Fotografera tre vinterståndare och berätta för läraren vad de heter!
7. Fotografera tre trädarter vid stranden och berätta vad de heter!
8. Fotografera spår av tre olika djur. Visa läraren!
9. Vilka fiskar trivs i sötvatten? Plocka en sten för varje art ni kommer på.
10. Får man fiska flodpärlmusslor? Berätta för läraren.
11. Kan man fiska i er å/sjö? Är det tillåtet? Berätta för läraren.
12. Vilka fåglar kan man se vid ån om vintern? Nämn minst tre arter!
13. Vad är en strömstare och var trivs den? Berätta för läraren!
14. Vilka trädarter trivs i kanten av åar och sjöar? Berätta för läraren!
15. På vilka sätt har människor nytta av rena sötvattendrag (sjöar och åar)? Berätta minst tre saker för läraren!
16. Härma en gräsand och flyg till läraren!
17. Härma en utter och kravla till läraren!
18. Rita ett utterspår i snön eller på marken. Visa läraren!
19. Rita ett rävspår i snön eller på marken. Visa läraren!
20. Rita fågelspår i snön eller på marken. Visa läraren!
21. Vilka tre färger är vanligast på stranden där ni befinner er? Samla ett naturföremål av varje färg! (Kom dock ihåg allemansrätten!)
22. Hoppa upp och kläng fast på varsin trädstam. Håll fast er endast genom att krama stammen. Ni får inte hålla i er/stöda er på grenar. Vem orkar hålla sig fast längst?
23. Hitta den bästa utsiktsplatsen. Klättra tillsammans upp på den!
24. Hitta det krokigaste trädet. Ta en selfie tillsammans med det!
25. Hitta på en dikt som innehåller orden strömstare, vatten och vinter.
26. Sjung en sång om vintern för er lärare.

Facit 2/2

27. Det är viktigt att tänka på säkerheten när ni rör er på isen. Vilka platser är särskilt farliga? Var kan isen vara tunnare? Fotografera minst två sådana ställen och visa läraren!
28. Alla fiskar är växelvarma, vilket betyder att de har samma temperatur som vattnet de lever i. På grund av det blir fisken slö och mindre rörlig när vattentemperaturen sjunker. Rör er som vinterfiskar (i slow-motion) tillbaka till läraren! Berätta för läraren varför ni gjorde så!
29. Den kalla vattentemperaturen under vintern får fiskarna att simma och reagera långsammare, vilket gör att de lättare blir uppätta av egenvarma rovdjur som mink, utter eller fåglar (t.ex. skrakar). Ni förvandlas till uttrar! Alla andra lag är fiskar. Ät upp tre fiskar var (genom att klappa dem på axeln)! Berätta för läraren vad ni gör och varför!
30. Under vintern när vattnet täcks av is minskar mängden syre i vattnet. Mest syre finns på platser med strömmande och öppet vatten, som t.ex. forsar. Därför söker sig fiskarna hit. En av er ska brusa som en fors, resten av er är fiskyngel som simmar runt i forsens! Berätta för läraren vad ni gör och varför!
31. Ruda heter en fisk som lever i småvatten. Dessa sjöar är ofta nästan bottenfrusna och mycket syrefattiga under vintern. Rudor gräver ner sig i bottengyttjan för att undvika att frysa ihjäl. Rudan samlar ett ämne som heter glykogen i levern under sommaren-hösten och får på vintern sin energi genom alkoholjäsning i kroppen! Lek rudor och gräv ner er själva i strandkanten! Berätta för läraren vad ni gör och varför.
32. Flodpärlmusslan övervintrar sin första vinter som små larver i laxens eller öringens gälar. På våren släpper de taget och gräver ner sig i bottenlammet. Parvis förvandlas ni till öringar och flodpärlmussellarver. Öringen ska bära tillbaka larverna till läraren. Berätta för läraren vad ni gör och varför.
33. De flesta vattenväxter bildar övervintringsknoppar eller frön till vintern. Några vattenväxter övervintrar med blad och stam, t.ex. braxengräs, notblomster och olika vattenmossor. Här ser ni en bild på braxengräs. Beskriv för er lärare hur de ser ut!
34. Det är bra att det växer träd på åarnas stränder. Träd och stockar i vattnet är också viktiga. Bland annat utgör de gömställen för djur, växtplatser för många växter, och löven som ramlar i vattnet blir mat för småkryp. Trädens rötter hindrar jorden från att följa med isen eller smältvattnet om våren. Fotografera ett träd som är viktigt för er strand!
35. Snart i mål! Stanna upp en stund för att heja på de andra, t.ex. genom att göra vågen!
36. Bra jobbat! Gör en segergest (tecken eller segerrop!) och gå till er lärare som ger er en ny uppgift.